

**Wytyczne do programu praktyk zawodowych nauczycieli
w ramach projektu „Nauczyciel w przedsiębiorstwie”**

Opracował:
dr Lech Jańczuk

Lublin, kwiecień 2012

„[...] Ktokolwiek chce osiągnąć cenne wyniki – jeśli tylko zamierza działać w dziedzinie z dawna przez ludzi uprawianej – musi pamiętać, że nie zaczyna od zera, że winien przejąć zdobycze poprzedników, nauczyć się ich sztuki, by pójść o krok dalej.”¹

¹ T. Kotarbiński: *Medytacje o życiu godziwym*, Wyd. Wiedza Powszechna, Warszawa 1966.

Spis treści

Wstęp	4
Część 1. Sposób organizacji programu praktyk	5
Część 2. Moduł szkoleniowy dla wszystkich branż	9
1. Wybrane zagadnienia prawne	9
2. Wybrane zagadnienia ekonomiczne	10
Część 3. Moduł e-learningowy dla poszczególnych branż	13
1. Branża rolnicza	13
2. Branża medyczna	13
3. Branża kosmetyczna	14
4. Branża ochrona środowiska	14
5. Branża budowlana	15
6. Branża elektroenergetyczna	15
Część 4. Moduł empiryczny dla poszczególnych branż	17
1. Branża rolnicza	17
2. Branża medyczna	19
3. Branża kosmetyczna	21
4. Branża ochrony środowiska	22
5. Branża budowlana	24
6. Branża elektroenergetyczna	26
Część 5. Ewaluacja programu praktyk zawodowych nauczycieli	28
Zakończenie	31
Wykaz źródeł	32
Spis tabel	34
Załączniki	35

Wstęp

Kształcenie zawodowe to jeden ze strategicznych priorytetów Unii Europejskiej. Szkolnictwo zawodowe w całej Unii przeżywa regres, którego wymiernym wskaźnikiem jest relatywnie małe zainteresowanie absolwentów gimnazjów nauką w szkołach zawodowych, na rzecz szkół o profilu humanistycznym. Świadczą o tym również niskie wyniki z egzaminów zewnętrznych oraz stosunkowo duża ilość bezrobotnych absolwentów zawodowych szkół średnich.

Stąd też powstał Projekt przeciwdziałania tym niekorzystnym dla gospodarki i społeczeństwa tendencjom, który stara się sprostać wyzwaniom nowoczesnej edukacji opartej na nowatorskich technologiach i organizacji.

W ramach Projektu zaplanowano uaktualnienie wiedzy i pogłębienie doświadczeń nauczycieli przedmiotów zawodowych szkół średnich Lubelszczyzny², tak aby mogli oni w sposób kompleksowy przygotować swoich uczniów do aktualnych wyzwań gospodarczych.

Istotnym elementem Projektu jest również skorelowanie współpracy zawodowych szkół średnich z pracodawcami. Współpraca ta powinna skutkować efektem synergii zarówno dla pracodawców, jak i absolwentów zawodowych szkół średnich w regionie lubelskim.

Projekt przyczyni się również do niwelacji skutków bezrobocia strukturalnego oraz podniesienia standardów świadczonych usług przez absolwentów zawodowych szkół średnich regionu lubelskiego.

² Jednego z najuboższych regionów Unii Europejskiej, borykających się z problemem bezrobocia strukturalnego, zwłaszcza w obszarze niedostosowania wiedzy i doświadczenia absolwentów szkół zawodowych do wymagań zmieniających się warunków gospodarki rynkowej.

Część 1. Sposób organizacji programu praktyk

Praktyki dla nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu uczących w branżach: rolniczej, medycznej, kosmetycznej, ochrony środowiska, budowlanej i elektroenergetycznej oraz pokrewnych organizowane w ramach projektu, realizowane będą u pracodawców posiadających nowoczesny park maszynowo – narzędziowy. W sytuacji braku odpowiednich przedsiębiorstw w województwie lubelskim, praktyki będą przeprowadzone w przedsiębiorstwach funkcjonujących w innych województwach.

Oferta praktyk skierowana jest do nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu, zarówno w zasadniczych jak i średnich szkołach zawodowych uczących m.in. w takich zawodach jak:

- Branża rolnicza - profil: agrobiznesu, rolniczy, pszczelarski, ogrodniczy, weterynaria, hodowla koni, technologia żywności, przetwórstwo mleczarskie.
- Branża medyczna - profil: masażysta, ortopeda, dentystyczny, farmaceutyczny, sterylizacji medycznej, elektroradiolog, pożarnictwa.
- Branża kosmetyczna – profil: usługi fryzjerskie, usługi kosmetyczne,
- Branża ochrony środowiska –profil: ochrona środowiska, architektura krajobrazu, geologia, inżynieria środowiska i melioracja.
- Branża budowlana – profil: geodezja, budownictwo, budownictwo wodne, drogownictwa, dróg i mostów kolejowych, urządzeń sanitarnych, renowacji elementów architektury.
- Branża elektroenergetyczna – profil: elektronik, elektryk, telekomunikacji, energetyk, elektroenergetyk, górnictwa, przeróbki kopalin stałych.

Praktyki prowadzone będą pod kierunkiem opiekunów praktyk, którymi będą pracodawcy lub wyznaczeni przez nich pracownicy. W przypadku braku możliwości organizator Projektu proponuje inną osobę.

Praktyki będą dobrane według indywidualnie ustalonego harmonogramu dla każdego nauczyciela i instruktora praktycznej nauki zawodu. Praktyka odbywać się będzie w oparciu o porozumienie z podmiotem przyjmującym nauczyciela na praktykę i ma ona na celu pogłębienie i doskonalenie umiejętności praktycznych wymaganych w trakcie kształcenia zawodowego. Specyficzne warunki pracy przedsiębiorstwa powinny przybliżyć nauczycielom realia, z jakimi mogą się spotkać w przyszłości ich uczniowie.

Program praktyki ma m.in. na celu zwrócenie uwagi na specyfikę, funkcjonalność oraz korzyści wynikające ze stosowania nowoczesnych technologii wykorzystywanych w ramach danego zawodu, koszty ponoszone przez pracodawcę w wyniku błędnej diagnozy lub naprawy, jak również z ewentualnymi niebezpieczeństwami związanymi ze stanowiskiem pracy.

W programie praktyk opracowane będą działania na trzech płaszczyznach:

1. Moduł szkoleniowy (stacjonarny) dla wszystkich branż – 40godzin,
2. Moduł e-learningowy dla poszczególnych branż,
3. Moduł empiryczny dla poszczególnych branż – 80 godzin.

W ramach modułu szkoleniowego powinny zostać zaprezentowane determinanty warunkujące możliwości wykonywania zawodu przez przyszłych absolwentów szkół zawodowych. Można je podzielić na dwie głównie grupy: wybrane zagadnienia prawno-ekonomiczne oraz z zakresu innowacji stosowanych w danych branżach.. W ramach tych zagadnień powinny się pojawić m.in. takie elementy jak: bezpieczeństwo i higiena pracy, struktura organizacyjna przedsiębiorstw, kompetencje personalne i społeczne, umiejętność pracy w zespole, ... etc. Celem tej części praktyk powinno być zdobycie przez nauczycieli przedmiotów zawodowych, wiedzy z zakresu uwarunkowań prawnych i ekonomicznych funkcjonowania przedsiębiorstw (i/lub prowadzenia działalności gospodarczej) w przedmiocie zawodów danej branży. Moduł szkoleniowy powinien zostać zrealizowany w formie stacjonarnych konwersatoriów w wymiarze 40 godzin.

W ramach modułu e-learningowego opracowane zostaną moduły na temat aktualnej wiedzy w zakresie nowoczesnych technologii stosowanych

w poszczególnych branżach, którą z racji ograniczeń jakie występują zarówno w szkoleniach stacjonarnych jak i praktykach w przedsiębiorstwach, nie można w inny sposób przekazać. Warto również zwrócić uwagę na fakt, że moduł e-learningowy będzie stanowił swoisty „pomost” pomiędzy szkoleniami stacjonarnymi, a praktykami w wybranych przedsiębiorstwach. Moduł ten będzie podzielony na siedem sesji tematycznych (sześć branżowych i jedną z prawa oświatowego w edukacji zawodowej). Beneficjenci projektu będą mieli dostęp do wszystkich modułów i materiałów szkoleniowych tam zawartych. Celem tej części praktyk powinna być synergia wiedzy, która musi być przekazana w myśl obowiązujących przepisów prawa i doświadczenia, którego nabędą nauczyciele podczas praktyk w poszczególnych przedsiębiorstwach. W efekcie nabędą oni wiedzę i umiejętności, które będą mogli przekazać swoim uczniom. Program praktyk e-learningowych powinien zostać zrealizowany w wymiarze 30 godzin dla każdej z branż oraz na osobę..

Najbardziej obszernym i kluczowym elementem programu praktyk będzie moduł empiryczny, w ramach którego nauczyciele będą mieli możliwość zapoznania się z nowoczesnymi technologiami, urządzeniami, innowacyjnymi rozwiązaniami jakimi dysponuje lub wykorzystuje przedsiębiorstwo, w którym będą odbywali praktyki. Program praktyk w ramach tego modułu powinien być podzielony na dwie części:

- w części pierwszej nauczyciele zakwalifikowani do projektu odbędą dziesięciodniowe praktyki w polskich przedsiębiorstwach (80 godzin praktyk),
- w części drugiej odbędą się wizyty studyjne w przedsiębiorstwach państw Unii Europejskiej w wymiarze od 3 do 6 dni.

Po zakończeniu programu praktyk dla nauczycieli przedmiotów zawodowych powinna zostać dokonana jego ewaluacja. Oceny efektów edukacyjnych należy dokonywać na podstawie opisu sposobu wykonania zadania i rezultatów pracy, które powinny być wymiennie mierzalne.

Poszczególne działania mogą charakteryzować się zróżnicowanym czasem realizacji, dlatego wskazanym jest, aby realizację tych działań uprzednio precyzyjnie

zaplanować i przedyskutować wspólnie z nauczycielem oraz umieścić je w planie praktyk odpowiednio do możliwości organizacyjnych i technicznych przedsiębiorstwa, w którym będą one się odbywać. Niektóre działania, co wynika z ich specyfiki, będą mogły być realizowane równoległe z innymi działaniami, zwłaszcza w zakresie modułów: szkoleniowego i e-lerningowego w tych samych branżach, dlatego też powinno one zostać precyzyjnie zaplanowane i odpowiednio rozłożone w czasie.

Część 2. Moduł szkoleniowy dla wszystkich branż

1. Wybrane zagadnienia prawne

W ramach wybranych zagadnień prawnych powinny pojawić się takie elementy jak:

- bezpieczeństwo i higiena pracy³. W ramach tego zagadnienia powinny pojawić się m.in. takie tematy jak: pojęcia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy, ochroną przeciwpożarową, ochroną środowiska i ergonomią; zadania i uprawnienia instytucji oraz służb działających w zakresie ochrony pracy i ochrony środowiska w Polsce; prawa i obowiązki pracownika oraz pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy; zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka oraz mienia i środowiska związane z wykonywaniem zadań zawodowych; zagrożenia związane z występowaniem szkodliwych czynników w środowisku pracy; skutki oddziaływania czynników szkodliwych na organizm człowieka; stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi wymaganiami ergonomii, przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań zawodowych; zasady bezpieczeństwa i higieny pracy oraz stosowane przepisy prawa dotyczące ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach przy pracy oraz w stanach zagrożenia zdrowia i życia, ... etc.,
- wybrane zagadnienia z prawa pracy (umowa o pracę i umowy cywilno-prawne, prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy, sposoby zawierania i rozwiązywania umów oraz konsekwencje z tym związane, swoboda nawiązywania stosunków pracy i płacy, poszanowanie godności i dóbr osobistych pracownika, równość pracowników, zakaz dyskryminacji, odpłatność pracy

³ Zalecana literatura: W. Bukała, *BHP w szkole, Praktyczny poradnik z dokumentacją*, Wyd. ODDK, Warszawa 2012, St. Stadler, *Szkolenie okresowe dla pracowników zatrudnionych na stanowiska robotniczych*, Wyd. ODDK, Warszawa 2007.

(prawo do godziwego wynagrodzenia), ochrona uprawnień pracowników, prawo pracowników i pracodawców do tworzenia i przystępowania do organizacji zawodowych, partycypacja pracownicza.⁴

- umowa o pracę a samozatrudnienie – korzyści i zagrożenia⁵,

Wybrane zagadnienia prawne powinny poszerzyć i zaktualizować wiedzę nauczycieli przedmiotów zawodowych w determinantach prawnych, przed jakim staną ich absolwenci wchodząc na rynek pracy.

2. Wybrane zagadnienia ekonomiczne

Wśród zagadnień ekonomicznych powinno się zwrócić uwagę na następujące aspekty:

- podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej⁶. Powinny się pojawić, przy okazji omawiania tego zagadnienia takie tematy jak: pojęcia z obszaru funkcjonowania gospodarki rynkowej; przepisy prawa pracy, przepisy prawa dotyczące ochrony danych osobowych oraz przepisy prawa podatkowego i prawa autorskiego; przepisy prawa dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej; formy organizacji przedsiębiorstw i instytucji występujące w branży i powiązania między nimi; działania prowadzone przez przedsiębiorstwa funkcjonujące w branży; przedsięwzięcia z różnymi przedsiębiorstwami z branży; dokumentacja niezbędna do uruchomienia i prowadzenia działalności gospodarczej; korespondencja związana z prowadzeniem działalności gospodarczej; obsługa urzędzeń biurowych oraz zastosowanie programów komputerowych wspomagających prowadzenie działalności gospodarczej; planowanie i podejmowanie działań marketingowych prowadzonej działalności

⁴ Zalecana literatura: *Kodeks pracy. Komentarz*, M. Gersdorf, K. Raczka, M. Raczkowski, [red.], Wyd. LexisNexis, Warszawa 2012.

⁵ Zalecana literatura: J. Grywińska, *Samozatrudnienie jako nowa forma zarobkowania*, Wyd. Wszechnica Podatkowa, Kraków 2007.

⁶ Zalecana literatura: P. Mucko, A. Sokół, *Jak założyć i prowadzić działalność gospodarczą w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej*, Wyd. CeDeWu, Warszawa 2011.

gospodarczej; optymalizacja kosztów i przychodów prowadzonej działalności gospodarczej, ... etc.,

- struktury organizacyjnej przedsiębiorstw - działanie zorganizowane, formalizacja, typy struktur organizacyjnych, proces zarządzania organizacją, zarządzanie zasobami ludzkimi, zarządzanie strategiczne i operacyjne, ... etc.⁷,
- elementów rekrutacji i selekcji pracowników oraz motywacji - model przedsiębiorstwa - dawniej i dziś, polityka kadrowa a zarządzanie zasobami ludzkimi zarządzanie zasobami ludzkimi w polskich organizacjach, planowanie skuteczności zatrudnienia - a procesy rekrutacji i selekcji w organizacji, dobór personelu w nowoczesnej firmie, metody i źródła rekrutacji, proces rekrutacji w nowoczesnej organizacji, nowoczesne i tradycyjne sposoby selekcji, pułapki w procesie rekrutacji i selekcji, zastosowanie nowatorskich rozwiązań w procesie rekrutacji i selekcji, ... etc.⁸,
- kompetencji personalnych i społecznych, umiejętności pracy w zespole - sposób uczestnictwa i podejmowania decyzji, metody komunikacji, spójność (np. zawodowa, osobista, kulturowa), klimat zespołu, wzorce postaw i zachowań międzyludzkich, metody pracy oraz strukturę organizacyjną, ... etc.,⁹,
- indywidualnych i instytucjonalnych sposobów poszukiwania pracodawców - poznanie podstawowych zagadnień dotyczących rynku pracy i mechanizmów, które nimi rządzą, określenie i zanalizowanie lokalnego rynku pracy, umiejętność samodzielnego poszukiwania pracy oraz oceny własnych cech i predyspozycji zawodowych, umiejętność autoprezentacji, pisanie życiorysu i listu motywacyjnego, prowadzenie rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą, wykorzystanie telefonu podczas poszukiwania pracy, budowanie i wykorzystanie siatki kontaktów, umiejętności szukania ofert pracy, ... etc.

⁷ Zalecana literatura: A. Nalepka, *Struktura organizacyjna*, Oficyna Wydawnicza Antykwa, Kraków 2001 (z tej publikacji rozdział I – s. 13-58, oraz rozdział IV – s. 125 – 176)

⁸ Zalecana literatura: R. Wood, T. Payne, *Metody rekrutacji i selekcji pracowników oparte na kompetencjach*, Oficyna Ekonomiczna, Warszawa 2006.

⁹ Zalecana literatura: A. Hardingham, *Praca w zespole*, Wyd. PETiT, Warszawa 1999.

Wybrane zagadnienia ekonomiczne powinny nauczycielom przedmiotów zawodowych przybliżyć specyfikę organizacji pracy z jakimi spotkają się ich absolwenci wchodzący na rynek pracy.

Praktyki z wybranych zagadnień prawnych i ekonomicznych powinny zostać uzupełnione o odpowiednie materiały szkoleniowe, napisane przystępnym językiem, dostosowanym do możliwości percepcji uczniów szkół zawodowych i średnich technicznych. Dzięki temu nauczyciele przedmiotów zawodowych łatwiej i precyzyjniej będą mogli przekazać nabytą wiedzę i doświadczenie swoim uczniom w w/w zakresie. Wiedza ta pozwoli przyszłym absolwentom szkół zawodowych łatwiej zrozumieć i dostosować się do wymogów stawianych przez rynek pracy i/lub podjąć działalność gospodarczą w wyuczonym zawodzie.

Część 3. Moduł e-learningowy dla poszczególnych branż

1. Branża rolnicza

Praktyki dla nauczycieli przedmiotów zawodowych o profilu rolniczym powinny skupiać się na takich zagadnieniach jak:

- korzystanie z usług instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa,
- wykonywanie czynności kontrolno-obsługowych maszyn i urządzeń rolniczych,
- rozróżnianie pojazdów, maszyn, urządzeń i narzędzi stosowanych w produkcji rolniczej,
- sporządzanie biznesplanów i rachunków ekonomicznych w działalności rolniczej,
- stosowanie programów komputerowych wspomagających planowanie i wykonywanie zadań związanych z produkcją rolną.

2. Branża medyczna

Celem działalności większości średnich szkół medycznych jest przygotowanie do pełnienia roli zawodowej w danym kierunku oraz przygotowanie do funkcjonowania na rynku pracy swoich absolwentów. Dlatego też praktyki zawodowe dla nauczycieli tego profilu szkół powinny poszerzyć ich wiedzę oraz pogłębić doświadczenie w tym zakresie, tak aby najpełniej odpowiadała ona celom stawianym zawodowym szkołom o profilu medycznym. W związku z modułem e-learningowym powinien zawierać takie zagadnienia jak:

- specyfika rynku usług medycznych,
- nowoczesne urządzenia wykorzystywane w branży medycznej,
- aktualne programy komputerowe wspomagające wykonywanie zawodów medycznych,

- nowoczesne metody współpracy w zespole interdyscyplinarnym zapewniającym ciągłość opieki nad pacjentem,

3. Branża kosmetyczna

Większość szkół zawodowych o profilu kosmetycznym w pierwszej kolejności kształci w zakresie umiejętności praktycznych, niezbędnych do podjęcia przyszłej pracy zawodowej, w drugiej kolejności zaś do podjęcia studiów wyższych w tym zakresie. W związku z powyższym, moduł e-learningowy dla nauczycieli przedmiotów zawodowych o profilu kosmetycznym powinny być związane z:

- rodzajami, budową, i obsługą nowoczesnej aparatury, narzędzi, przyborów i materiałów do wykonywania określonych zabiegów fryzjerskich i kosmetycznych,
- rodzajami nowoczesnych usług świadczonych w branży kosmetycznej,
- wykorzystaniem specjalistycznego oprogramowania komputerowego w usługach fryzjerskich i kosmetycznych,
- sposobami przeprowadzania rozmów konsultacyjnych z klientami,
- marketingiem na rynku usług kosmetycznych i fryzjerskich,
- zasadami aseptyki i antyseptyki w kosmetologii i fryzjerstwie,

4. Branża ochrona środowiska

Celem procesu edukacyjnego większości szkół średnich o profilu ochrony środowiska jest kształcenie i wychowanie młodzieży w kierunku ekorozwoju przygotowujące do dalszej nauki lub pracy i życia we współczesnym świecie oraz umożliwienie absolwentom dokonania świadomego wyboru dalszego kierunku kształcenia. Nauczyciele przedmiotów zawodowych w tego typu szkołach w ramach praktyk obowiązkowych w przedsiębiorstwach i instytucjach powinni uaktualniać swoją wiedzę oraz pogłębiać doświadczenie w zakresie:

- zasad prowadzenia racjonalnej gospodarki zasobami środowiska przyrodniczego,

- ocenia zmiany zachodzące w środowisku na skutek działalności człowieka,
- stosowania aktualnych przepisów prawa dotyczące ochrony i kształtowania środowiska oraz przestrzega norm w tym zakresie,
- stosowania programów komputerowych wspomagających wykonywanie zadań.
- nowoczesnych sposobów i narzędzi stosowanych do rozróżniania rodzajów materiałów budowlanych oraz określa ich zastosowanie w obiektach małej architektury,
- stosowania aktualnych przepisów prawa dotyczące terenów zieleni,

5. Branża budowlana

Średnie szkoły zawodowe o profilu budowlanym kształcą przede wszystkim przez pryzmat zdobycia wiedzy i umiejętności niezbędnych do uzyskania określonych kwalifikacji zawodowych. Moduł e-learningowy dla nauczycieli przedmiotów zawodowych w tego typu szkołach powinny uwzględniać takie elementy jak:

- ewolucja zmian w prawie budowlanym,
- obsługa, eksploatacja i konserwacja nowoczesnych maszyn budowlanych,
- sporządzanie kosztorysów oraz przygotowywanie dokumentacji przetargowej w oparciu o nowoczesne oprogramowanie komputerowe,
- nowoczesne sposoby organizacji i kontrolowania robót budowlanych,
- aktualne oprogramowanie komputerowe stosowane w obsłudze geodezyjnej inwestycji budowlanych.

6. Branża elektroenergetyczna

Szkoły zawodowe o profilu elektrycznym umożliwiają zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania obranego zawodu, w jakim ten typ szkół kształci. Nauczyciele przedmiotów zawodowych w ramach modułu e-learningowego

powinni uzupełnić swoją wiedzę oraz pogłębić doświadczenia w ramach następujących zagadnień:

- obsługa aktualnego oprogramowania i sprzętu informatycznego wspomagających użytkownika z niepełnosprawnością wzrokową,
- nowoczesne sposoby projektowania lokalnych sieci komputerowych i administrowanie sieciami,
- tworzenie aplikacji internetowych i baz danych oraz administrowanie bazami,
- montaż i eksploatacja komputerów osobistych oraz urządzeń peryferyjnych,
- projektowanie i programowanie urządzeń i systemów mechatronicznych.

Część 4. Moduł empiryczny dla poszczególnych branż

1. Branża rolnicza

Moduł empiryczny dla nauczycieli przedmiotów zawodowych w branży rolniczej w przedsiębiorstwach o profilu typowo rolniczym i/lub ogrodniczym powinny uwzględniać takie aspekty jak:

- obsługa nowoczesnych narzędzi i urządzeń wykorzystywanych w rolnictwie,
- normy jakościowych i zasad standaryzacji produktów ogrodniczych,
- prognozowanie pogody na podstawie pomiarów czynników atmosferycznych, obserwacji zjawisk meteorologicznych, prognoz i map pogody,
- nowe technologie w zakresie uprawy roślin i hodowli zwierząt, rozpoznania gleby i ocenę jej wartości rolniczej i ogrodniczej, rozpoznawania ras i typów użytkowych zwierząt gospodarskich, rozpoznawania rodzajów korozji oraz określania sposobów ochrony metali przed korozją, rozpoznawania roślin uprawnych i chwastów, rozróżniania czynników siedlisk i zabiegów uprawowych z nimi związanych.

W ramach modułu empirycznego dla nauczycieli przedmiotów zawodowych w branży rolniczej należałoby się skupić na liderach rynku, czyli takich przedsiębiorstwach jak np.: Sipma S.A.¹⁰, Weremczuk Agromechines¹¹, Sipmot¹², PHSR Agroma¹³, ... itp. Przykładowo wymienione przedsiębiorstwa posiadają swoje siedziby w województwie lubelskim i zapewne sprostałyby wymogom stawianym celom projektu w zakresie praktyk w branży rolniczej.

¹⁰ <http://www.sipma.pl/>

¹¹ <http://weremczukagro.pl/>

¹² <http://www.sipmot.pl/>

¹³ <http://agroma.lublin.pl/>

W przedsiębiorstwach przetwórstwa rolno-spożywczego¹⁴ praktyki dla nauczycieli przedmiotów zawodowych związanych z przetwórstwem rolno-spożywczym powinny uzupełniać wiedzę i poszerzać doświadczenie w m.in. w zakresie:

- stosowania aktualnych przepisów prawa dotyczące produkcji wyrobów spożywczych,
- nowoczesnych metod określania wartości odżywczej produktów spożywczych,
- aktualnego oprogramowania komputerowego przy określaniu zmian biochemiczne, fizykochemiczne i mikrobiologiczne zachodzące podczas produkcji i przechowywania wyrobów spożywczych,
- nowych metod i narzędzi utrwalania żywności i określania ich wpływu na jakość i trwałość wyrobów spożywczych,
- budowy i zastosowania nowoczesnych maszyn i urządzeń stosowanych w produkcji wyrobów spożywczych,
- posługiwania się instrukcjami obsługi maszyn stosowanych w produkcji oraz dokumentacją technologiczną,
- budowy i zastosowania nowoczesnych instalacji technicznych stosowanych w zakładach przetwórstwa rolno – spożywczego,
- budowy nowoczesnych urządzeń do uzdatniania wody, oczyszczania ścieków i powietrza oraz urządzeń energetycznych
- obsługi i odczytu z aparatury kontrolno-pomiarowej stosowanej w przetwórstwie rolno – spożywczym,

¹⁴ Takich jak: Okręgowe Spółdzielnie Mleczarskie m.in. w Krasnymstawie, Lublinie i Piaskach, Zakłady Mięsne Łmeat Łuków S.A., Chłodnia „Mors” Sp. z o.o. w Zamościu, Lubella S.A. w Lublinie, Chełmskie Zakłady Zbożowe, Zamojskie Zakłady Zbożowe Sp. z o.o., Zakłady Zbożowo-Młynarskie Werbkowice, Elewator Zbożowy ELEWARR Sp. z o.o. Oddział w Krupcu, Wytwórnia Makaronów Domowych POL – MAK S.A. w Ludwinie, As - Babuni Sp. z o.o. w Niemcach oraz JANEX Producent Kasz Sp. z o.o. w Janowie Lubelskim, Cukrownia Krasnystaw - Oddział Krajowej Spółki Cukrowniczej S.A., PERŁA Browary Lubelskie S.A., Lubelskie Zakłady Przemysłu Spirytusowego Polmos Lublin Sp. z o.o., Browar Janów Lubelski Sp. z o.o., Gorzelnia Jagiełło Sp. z o.o. z Pokrówki koło Chełma, Lubelskie Zakłady Tytoniowe i Herbapol Lublin S.A., Nałęczowianka Sp. z o.o. w Nałęczowie, ... i wiele innych.

- metod i narzędzi stosowanych do identyfikacji zagrożeń dla środowiska związanych z przemysłowym przetwórstwem żywności oraz sposobów zapobiegania tym zagrożeniom,
- nowoczesnych metod i narzędzi stosowanych do identyfikacji zagrożeń bezpieczeństwa żywności i monitoringu krytyczne punkty kontroli w procesach produkcji zgodnie z zasadami GHP¹⁵, GMP¹⁶ i systemem HACCP¹⁷.

W przedsiębiorstwach¹⁸ i/lub instytutach weterynaryjnych¹⁹ praktyki dla nauczycieli przedmiotów związanych z weterynarią powinny uzupełniać wiedzę i poszerzać doświadczenie w m.in. w zakresie:

- posługiwania się najnowszą terminologią z zakresu anatomii i fizjologii zwierząt,
- nowoczesnych metod określania wpływu składników pokarmowych na prawidłowy rozwój i funkcjonowanie organizmów zwierzęcych oraz określania warunków utrzymania i dobrostanu zwierząt,
- sposobów oceny jakości pasz stosowanych w żywieniu zwierząt gospodarskich i towarzyszących,
- posługiwania się sprzętem laboratoryjnym i odczynnikami chemicznymi,
- zastosowania programów komputerowych wspomagających wykonywanie zadań w branży rolniczej.

2. Branża medyczna

Głównym celem szkół zawodowych o profilu medycznym jest przygotowanie absolwentów do pełnienia roli zawodowej w danym kierunku oraz do

¹⁵ Good Hygiene Practice

¹⁶ Good Manufacturing Practice

¹⁷ Hazard Analysis and Critical Control Point

¹⁸ Takich jak: Poliwet Specjalistyczna Przychodnia dla Zwierząt Przychodnia Weterynaryjna, Em-Wet Gabinet Weterynaryjny, Gabinet Weterynaryjny „Adal-Wet”, „Chiron-Wet” Lecznicza Weterynaryjna. ... etc.

¹⁹ Takich jak: Główny Inspektorat Weterynarii oddział w Lublinie, Państwowy Instytut Weterynarii w Puławach, Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Lublinie, Wydział Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, ... etc.

funkcjonowania na rynku pracy. Nauczyciele przedmiotów zawodowych o profilu medycznym w ramach modułu empirycznego powinni pogłębiać swoją wiedzę i doświadczenie w zakresie:

- nowatorskich sposobów budowania pozytywnych relacji w grupie,
- metod i narzędzi komunikowania się i negocjacji w różnych sytuacjach społecznych,
- aktualnie stosowanych metod oceny parametrów podstawowych funkcji życiowych, komunikacji z pacjentem, jego rodziną i grupą społeczną,
- źródeł powstawania stresu oraz konstruktywnych sposobów radzenia sobie ze stresem i zapobiegania wypaleniu zawodowemu,
- nowoczesnego oprogramowania wykorzystywanego do nauki języka migowego,
- aktualną terminologią związaną z eksploatacją medycznych obiektów technicznych,
- aktualnymi wymaganiami stosowanymi w regulaminach służbowych oraz zasadami etyki zawodowej,
- nowych zasad aseptyki i antyseptyki,
- zasad bezpieczeństwa związanych z materiałami biologicznie skażonymi,
- nowych zagrożeń wynikających z użytkowania maszyn i urządzeń medycznych oraz aparatury chemicznej,
- sposobów postępowania w razie bezpośredniego kontaktu z materiałem biologicznie skażonym,
- dokumentacją medyczną zgodnie z aktualnymi przepisami prawa,
- nowoczesnych programów komputerowych wspomagających wykonywanie zadań medycznych,

Praktyki dla nauczycieli medycznych przedmiotów zawodowych powinny odbywać się w publicznych i niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej. Preferowane powinny być takie zakłady opieki zdrowotnej, które posiadają

odpowiednio szeroką paletę świadczonych usług oraz dysponują nowoczesnym sprzętem specjalistycznym²⁰.

Dobór przedsiębiorstw medycznych powinien pozwalać zrealizować w/w założenia programowe.

3. Branża kosmetyczna

Praktyki dla nauczycieli przedmiotów zawodowych w szkołach o profilu kosmetycznym i fryzjerskim powinny zostać podzielone na dwa rodzaje przedsiębiorstw: salony i zakłady fryzjerskie, oraz salony kosmetyczne.

W salonach i zakładach fryzjerskich praktyki dla nauczycieli przedmiotów zawodowych powinny skupiać się na takich elementach jak:

- nowatorskie techniki, metody i sposoby strzyżenia włosów i ich koloryzacji,
- nowe sposoby sporządzania mieszanin preparatów koloryzujących włosy,
- nowoczesny sprzęt fryzjerski, warunki i sposoby jego wykorzystania,
- środki chemiczne i fizyczne wykorzystywane w modelowaniu włosów,
- nowe metody zagęszczania i przedłużania włosów,
- profesjonalne przygotowywanie portfolio projektów fryzur.

Natomiast w salonach kosmetycznych praktyki powinny uwzględniać takie elementy jak:

- wykorzystanie specjalistycznej aparatury, narzędzi i przyborów stosowanych w zabiegach kosmetycznych ciała,
- nowatorskie metody diagnozy stanu skóry i narządów pochodnych skóry,
- wykorzystanie preparatów kosmetycznych do wykonywania określonych zabiegów pielęgnacyjnych skóry,

²⁰ Do takich zakładów można zaliczyć: Grupę Luxmed, CMSanitas, CM Tehand, oraz niektóre powiatowe Samodzielne Publiczne (i Niepubliczne) Zakłady Opieki Zdrowotnej.

- działanie czynników fizykalnych i chemicznych na organizm człowieka, uwzględniając wskazania i przeciwwskazania do ich stosowania
- przeciwwskazania do wykonania określonych zabiegów pielęgnacyjnych skóry i narządów pochodnych skóry.

Preferowanymi przedsiębiorstwami z branży kosmetycznej do odbycia praktyk zawodowych przez nauczycieli przedmiotów zawodowych w szkołach średnich powinny być salony kosmetyczne i fryzjerskie będące liderami na rynku lubelskim²¹. Tylko takie przedsiębiorstwa mogą sprostać wymogom założeń programowych.

4. Branża ochrony środowiska

Nauczyciele przedmiotów zawodowych szkół o profilu ochrona środowiska w ramach praktyk w przedsiębiorstwach i instytucjach powinni rozszerzać swoją wiedzę i nabywać doświadczenie zawodowe m.in. w zakresie:

- określania stanu i zasobów środowiska przyrodniczego,
- nowatorskich metod rozpoznawania rodzajów wód powierzchniowych i podziemnych,
- metod i narzędzi służących do rozpoznawania rodzajów zanieczyszczeń oraz określania ich wpływu na środowisko,
- korzystania z map pogody oraz danych meteorologicznych i hydrologicznych,
- nowoczesnego oprogramowania wykorzystywanego przy wykonywaniu rysunków technicznych oraz szkiców rysunkowych,
- aktualnych zasad transportu, składowania oraz magazynowania materiałów stosowanych podczas wykonywania obiektów inżynierii środowiska oraz robót melioracyjnych,

²¹ Dla przykładu można wyróżnić takie przedsiębiorstwa jak: Centrum Kosmetyczne Scarlett, Montownia Fryzur Genus, Euphoria Studio Urody, Salon Anette – Fryzjerstwo i Kosmetyka. Salon Med.-Spa EQIS, ... etc.

- obsługi specjalistycznego sprzętu stosowanego do uprawy i pielęgnacji roślin ozdobnych,
- nowoczesnych metod nawożenia i ich oceny wpływu na glebę i rośliny,
- pojawiających się w ostatnim czasie chwastów, chorób i szkodników roślin ozdobnych,
- nowych rodzajów zabiegów stosowanych w pielęgnacji terenów zieleni,
- sporządzania rysunków technicznych z wykorzystaniem nowoczesnych technik komputerowych,
- rodzajów dokumentacji dotyczącej budowy obiektów architektury krajobrazu,
- nowoczesnego sprzętu geodezyjnego stosowanego do pomiarów w terenie,
- nowatorskich zasad wykonywania przedmiaru i obmiaru robót na terenach zieleni,
- nowych sposobów organizacji terenu budowy obiektów małej architektury.

W przedsiębiorstwach²² i/lub instytutach geologicznych²³ praktyki dla nauczycieli przedmiotów związanych z geologią powinny uzupełniać wiedzę i poszerzać doświadczenie w m.in. w zakresie:

- zasad działania nowoczesnych maszyn geologicznych;
- poszerzenia wiedzy i zastosowania ją w praktyce z zakresu optyki, podstaw grawimetrii, termiki i magnetyki;
- doświadczeń z zakresu powstawania i rozchodzenia ruchu falowego w różnych ośrodkach fizycznych;
- nowoczesnych metod i narzędzi stosowanych w rozpoznawaniu minerałów i skały

²² Takich jak: Polgeol S.A., Geowod S.C, Geowiert S.C. ... etc.

²³ Takich jak: Zakład Geologii i Ochrony Litosfery UMCS, Państwowy Instytut Geologiczny, ... etc.

- nowoczesnych metod i narzędzi umożliwiających systematyzowanie roślin i zwierząt, na podstawie części twardego szkieletu, które mogą ulegać fosylizacji i zachować się w skałach.

Praktyki dla nauczycieli przedmiotów zawodowych w szkołach o profilu ochrona środowiska powinny odbywać się w nowoczesnych przedsiębiorstwach²⁴ lub/i instytucjach i instytutach badawczych²⁵ posiadających odpowiednie know-how i zaplecze technologiczne..

5. Branża budowlana

Praktyki dla nauczycieli przedmiotów zawodowych w szkołach budowlanych powinny bazować na nowatorskich sposobach wykonawstwa, obsługi i organizacji. Wykonawstwo powinno dotyczyć nowoczesnych sposobów wykonywania:

- robót drogowych,
- płaszczy ochronnych z blachy oraz konstrukcji wsporczych i nośnych izolacji przemysłowych,
- robót kominiarskich,
- montażu systemów suchej zabudowy,
- robót malarsko-tapeciarskich,
- robót posadzkarsko-okładzinowych,
- robót związanych z budową i remontem sieci komunalnych,
- robót związanych z montażem i remontem instalacji sanitarnych,
- izolacji przemysłowych,
- izolacji budowlanych,

²⁴ Do takich przedsiębiorstw można zaliczyć: Lubelską Agencję Ochrony Środowiska S.A., Luxor, Chemix ZUH, Eko-Uslugi, Eko-Geo Pracownia Geologii i Ochrony środowiska

²⁵ Dla przykładu w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska, Inspekcji Ochrony Środowiska lub/i instytutach ochrony środowiska lubelskich uczelni wyższych.

- robót dekarских,
- robót regulacyjnych i hydrotechnicznych,
- robót ciesielskich,
- robót zbrojarskich i betoniarskich,
- robót kamieniarskich,
- robót murarskich i tynkarskich,
- robót zduńskich,
- konstrukcji budowlanych,
- urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
- renowacji detali architektonicznych
- prac renowatorskich elementów architektury
- pomiarów sytuacyjnych i wysokościowych oraz opracowywanie wyników pomiarów
- prac geodezyjnych związanych z katastrzem i gospodarką nieruchomościami

Z kolei obsługa powinna dotyczyć umiejętności posługiwania się i konserwacji nowoczesnych maszyn i urządzeń stosowanych w budownictwie, a także urządzeń i systemów energetyki odnawialnej

Natomiast w zakresie nowoczesnych sposobów organizacji praktyki powinny dotyczyć:

- robót związanych z budową i eksploatacją sieci gazowych,
- robót związanych z montażem i eksploatacją instalacji gazowych,
- robót związanych z budową i eksploatacją sieci komunalnych oraz instalacji sanitarnych
- robót związanych z budową i utrzymaniem obiektów mostowych
- robót związanych z regulacją cieków naturalnych oraz budową urządzeń wodnych

- robót związanych z budową i utrzymaniem dróg i obiektów mostowych

Praktyki w przedsiębiorstwach budowlanych dla nauczycieli przedmiotów zawodowych szkół o profilu budowlanym powinny zostać przeprowadzone wśród liderów rynku. Tylko takie przedsiębiorstwa mogą sprostać założeniom niniejszego projektu, dotyczącym pogłębiania doświadczenia i wiedzy²⁶.

6. Branża elektroenergetyczna

Praktyki dla nauczycieli przedmiotów zawodowych w szkołach o profilu elektrycznym powinny bazować na nowoczesnych sposobach wykonawstwa, które powinno dotyczyć:

- montażu, konfiguracji i utrzymanie urządzeń sieci i linii telekomunikacyjnych,
- montażu i użytkowania urządzeń i systemów mechatronicznych,
- montażu układów, instalacji i urządzeń elektronicznych,
- montażu i konserwacji instalacji, maszyn i urządzeń elektrycznych,
- uruchamiania oraz utrzymanie linii i urządzeń transmisji cyfrowej,
- montażu, uruchamiania i utrzymania sieci transmisyjnych,
- uruchamiania oraz utrzymania terminali i przyłączy abonenckich,
- montażu i eksploatacji sieci rozległych,
- eksploatacji urządzeń elektronicznych,
- eksploatacji instalacji i urządzeń do wytwarzania i przesyłania energii cieplnej i elektrycznej,
- eksploatacji maszyn, urządzeń i instalacji elektrycznych,
- montażu i eksploatacji sieci zasilających oraz trakcji elektrycznej,

²⁶ Warto zwrócić uwagę przy w ramach modułu empirycznego w branży budowlanej na takie przedsiębiorstwa jak: Warbud S.A., Lubelskie Przedsiębiorstwo Budowlane sp. z o.o. Polimex-Mostostal S.A., Henpol sp. z o.o. Energopol - Lublin S.A. ... etc.

Praktyki dla nauczycieli elektroenergetycznych przedmiotów zawodowych w szkołach średnich powinny odbywać się w przedsiębiorstwach energetycznych. Preferowane powinni być liderzy w branży, którzy posiadają odpowiednio rozbudowaną paletę świadczonych usług oraz dysponują nowoczesnym sprzętem specjalistycznym²⁷.

Praktyki dla nauczycieli przedmiotów zawodowych szkół średnich o profilu energetycznym w zasadzie będą musiały odbywać się w PGE Dystrybucja S.A. oddział Lublin oraz jego oddziałach i zakładach terenowych. Wynika to ze specyfiki tego rynku oraz quasi monopolistycznej pozycji tego przedsiębiorstwa na rynku lubelskim.

Szansą na pełniejszą realizację praktyk zawodowych w branży elektroenergetycznej będą studyjne wizyty zagraniczne.

²⁷ Takim przedsiębiorstwem jest PGE Dystrybucja S.A. oddział Lublin oraz jego oddziały i zakłady terenowe.

Część 5. Ewaluacja programu praktyk zawodowych nauczycieli

Wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania powinny być zbierane i weryfikowane przez projektodawcę i otoczenie. Zasadą jest, iż wskaźniki produktu i rezultatu są mierzone przez instytucję, formułującą projekt. Jest ona bowiem odpowiedzialna za to, iż produkt, który powstanie w ramach realizacji działań jest pod względem swoich wymiarów i wartości liczbowych zgodny z zamierzeniem. Liczenie produktu rezultatu przez projektodawcę pozwala na dokonywanie przez niego bieżących ocen, czy projekt poprzez realizację produktów i ich właściwą eksploatację osiągnął zamierzenia – innymi słowy, czy się powiódł, czy też nie.

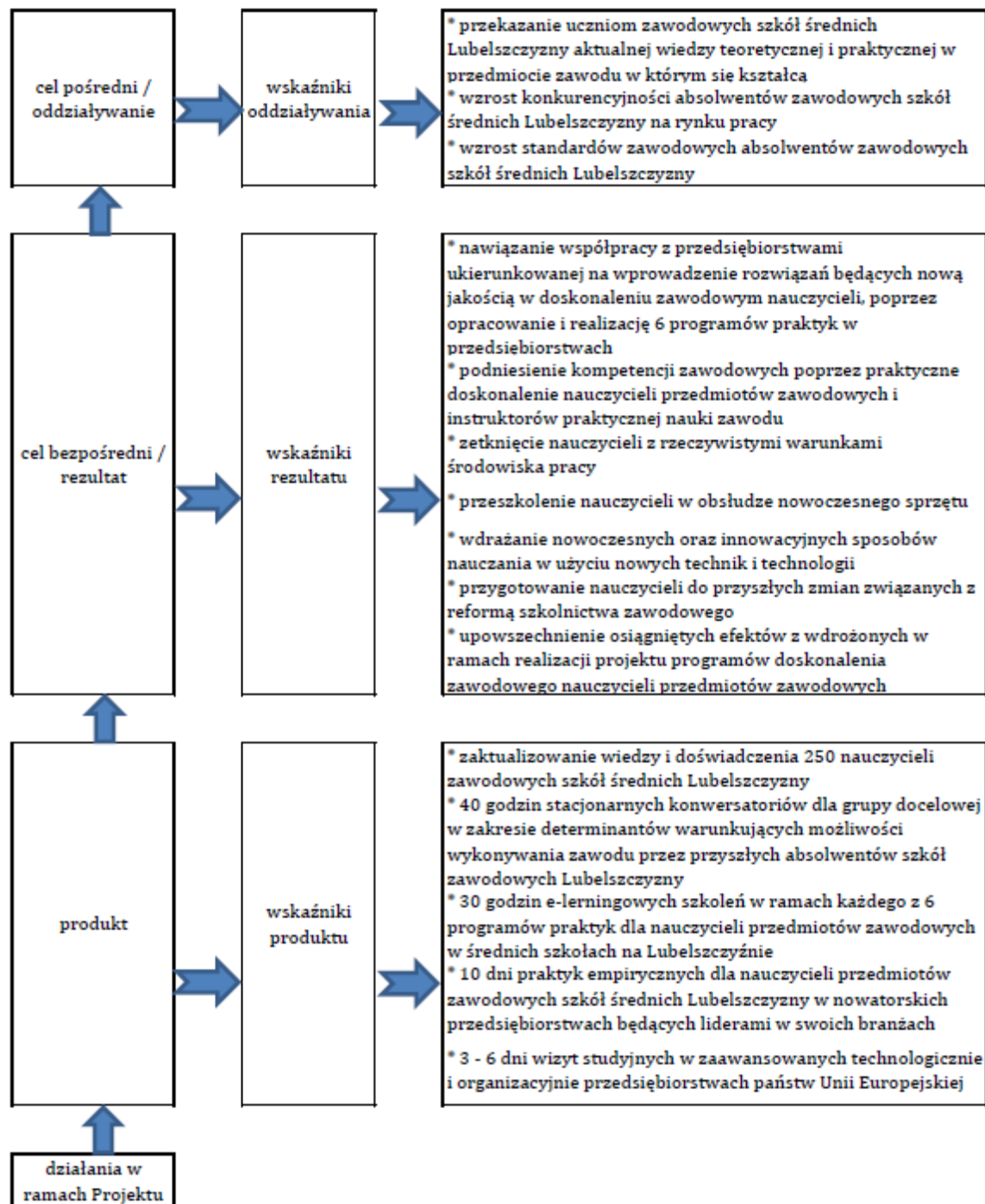
Przy określaniu źródeł weryfikacji wskaźników, należy pamiętać o ich rodzaju (czy są nimi dokumenty, raporty, ponumerowane bilety, rachunki, ... etc.), a także, czy będą one pozyskiwane z zewnątrz organizacji/instytucji czy też pozyskiwane własnymi siłami.

Wskaźniki oddziaływania są najczęściej mierzone przez otoczenie wnioskodawców – instytucje wyższego rzędu, odpowiedzialne za statystykę, ... etc.

Wskaźnik produktu ilustruje wielkość przedsięwzięcia, a zatem przypisując mu wartość należy uwzględnić czas działań i koszty ich realizacji w zakresie, opisanym we wniosku.

Po uzyskaniu tych danych można sformułować matrycę logiczną projektu, którą zaprezentowano na schemacie 1.

Schemat 1. Schemat ewaluacji programu praktyk zawodowych nauczycieli w ramach projektu „Nauczyciel w przedsiębiorstwie”

Źródło: Opracowanie własne

Z istoty Projektu wynika, że cel pośredni (wskaźniki oddziaływania) będzie można zweryfikować dopiero po kilku latach od zakończenia Projektu.

Natomiast cel bezpośredni Projektu (wskaźniki rezultatu) zostaną zweryfikowane bezpośrednio po zakończeniu Projektu. Większość z tych wskaźników posiada konstrukcję wymierną, co znacznie ułatwi proces ewaluacji Projektu. Ewaluacja rezultatów Projektu „Nauczyciel w przedsiębiorstwie” dokonana zostanie na podstawie badań ankietowych wśród beneficjentów Projektu.

Wszystkie wskaźniki produktu Projektu zostaną zweryfikowane na podstawie dokumentów źródłowych, zebranych przez Organizatora projektu i Jego Partnera.

Konkludując, ewaluacja Projektu przyjmie postać funkcyjną w zakresie produktu Projektu, postać korelacji w zakresie rezultatu Projektu oraz postać predykcji w zakresie oddziaływania Projektu.

Synergia w/w elementów będzie podstawą do oszacowania ewaluacji Projektu według przyjętych w nim założeń.

Zakończenie

Przedstawione w niniejszym dokumencie „wytyczne ...” są zbieżne z aktualnym stanem prawnym w zakresie szkolnictwa zawodowego. Stanowią one niezbędne minimum do pełnego osiągnięcia celów Projektu „Nauczyciel w przedsiębiorstwie”. Egzemplifikacja tych wytycznych pozwoli zrealizować wszystkie cele systematyczne, założone w Projekcie.

Natomiast realizacja celów specyficznych powinna być zdeterminowana empiryczną grupą bezpośrednich beneficjentów projektu, ich aktualnej wiedzy i doświadczenia, identyfikacją potrzeb w tym zakresie oraz determinant jej/ich uzupełniania i pogłębiania.

Główną „osią” Projektu „Nauczyciel w przedsiębiorstwie” będą praktyki w polskich przedsiębiorstwach oraz wizyty studyjne. Stopień osiągnięcia celów specyficznych Projektu będzie w dużej mierze uzależniony od stopnia korelacji potrzeb nauczycieli przedmiotów szkół zawodowych z selekcją przedsiębiorstw polskich i unijnych, które sprostająby założonym celom Projektu.

Wykaz źródeł

Akty prawne

Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz. U. 2004, nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 roku w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach. (Dz. U. z 2012, poz. 184),

Regulamin realizacji projektu: „Nauczyciel w przedsiębiorstwie” realizowanego przez Lubelską Agencję Ochrony Środowiska S.A. w partnerstwie z Euro Invest Centrum Doradztwa Finansowego.

Publikacje zwarte

Bukała W., *BHP w szkole, Praktyczny poradnik z dokumentacją*, Wyd. ODDK, Warszawa 2012,

Grywińska J., *Samozatrudnienie jako nowa forma zarobkowania*, Wyd. Wszechnica Podatkowa, Kraków 2007.

Hardingham A., *Praca w zespole*, Wyd. PETiT, Warszawa 1999.

Kodeks etyki aptekarza RP (tekst ujednolicony). Biuletyn Naczelnej Izby Aptekarskiej 2000,

Kodeks etyki zawodowej polskiej pielęgniarki i położnej. Uchwała nr 9. II Krajowy Zjazd Pielęgniarek i Położnych z dnia 4 grudnia 1995 r. Biuletyn Specjalny, 31–32,

Kodeks pracy. Komentarz, M. Gersdorf, K. Raczka, M. Raczkowski, [red.], Wyd. LexisNexis, Warszawa 2012.

Kotarbiński T., *Medytacje o życiu godziwym*, Wyd. Wiedza Powszechna, Warszawa 1966.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Środowiska, *Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej*, Warszawa 2004.

Mucko P, Sokół A., *Jak założyć i prowadzić działalność gospodarczą w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej*, Wyd. CeDeWu, Warszawa 2011.

Nalepka A., *Struktura organizacyjna*, Oficyna Wydawnicza Antykwa, Kraków 2001 (z tej publikacji rozdział I – s. 13-58, oraz rozdział IV – s. 125 – 176)

Stadler St., *Szkolenie okresowe dla pracowników zatrudnionych na stanowiska robotniczych*, Wyd. ODDK, warszawa 2007.

Wood R., Payne T., *Metody rekrutacji i selekcji pracowników oparte na kompetencjach*, Oficyna Ekonomiczna, Warszawa 2006.

Spis tabel

Tabela 1. Przykładowy program praktyk dla nauczycieli przedmiotów zawodowych branży rolniczej.....	35
Tabela 2. Przykładowy program praktyk dla nauczycieli przedmiotów zawodowych branży medycznej.....	36
Tabela 3. Przykładowy program praktyk dla nauczycieli przedmiotów zawodowych branży kosmetycznej.....	38
Tabela 4. Przykładowy program praktyk dla nauczycieli przedmiotów zawodowych z ochrony środowiska	40
Tabela 5. Przykładowy program praktyk dla nauczycieli przedmiotów zawodowych z branży budowlanej.....	42
Tabela 6. Przykładowy program praktyk dla nauczycieli przedmiotów zawodowych z branży elektroenergetycznej.....	43

Załączniki

Tabela 1. Przykładowy program praktyk dla nauczycieli przedmiotów zawodowych branży rolniczej

	Moduł szkoleniowy wszystkich branż	Moduł e-learningowy dla branży rolniczej	Moduł empiryczny dla branży rolniczej
Forma realizacji	Konwersatorium stacjonarne	Szkolenie e-learningowe	Praktyka w wybranych przedsiębiorstwach
Czas realizacji	40 godz.	30 godz.	10 dni w Polsce + do 6 dni w krajach UE
Grupa/grupy	Wszystkie grupy	Grupy z branży rolniczej	Agrobiznes
			Rolnik
			Pszczelarstwo
			Ogrodnictwo
			Weterynaria
			Hodowla koni
			Technologii żywności
			Przetwórstwo mleczarskie
			...
			...

Tabela 2. Przykładowy program praktyk dla nauczycieli przedmiotów zawodowych branży medycznej

	Moduł szkoleniowy wszystkich branż	Moduł e-lerningowy dla branży medycznej	Moduł empiryczny dla branży medycznej
Forma realizacji	Konwersatorium stacjonarne	Szkolenie e-lerningowe	Praktyka w wybranych przedsiębiorstwach i instytucjach
Czas realizacji	40 godz.	30 godz.	10 dni w Polsce + do 6 dni w krajach UE
Grupa/grupy	Wszystkie grupy	Grupy z branży medycznej	Ratownictwa medycznego
			Terapii zajęciowej
			Stomatologicznych
			Farmaceutycznych
			Sterylizacji medycznej
			Elektrokardiologicznych
			Straży pożarnej
			Usług geriatrywnych
			...
			...
...			

Tabela 3. Przykładowy program praktyk dla nauczycieli przedmiotów zawodowych branży kosmetycznej

	Moduł szkoleniowy wszystkich branż	Moduł e-learningowy dla branży kosmetycznej	Moduł empiryczny dla branży kosmetycznej
Forma realizacji	Konwersatorium stacjonarne	Szkolenie e-learningowe	Praktyka w wybranych przedsiębiorstwach
Czas realizacji	40 godz.	30 godz.	10 dni w Polsce + do 6 dni w krajach UE
Grupa/grupy	Wszystkie grupy	Grupy z branży kosmetycznej	Usług fryzjerskich
			Usług kosmetycznych
			...
			...

Tabela 4. Przykładowy program praktyk dla nauczycieli przedmiotów zawodowych z ochrony środowiska

	Moduł szkoleniowy wszystkich branż	Moduł e-learningowy dla branży ochrona środowiska	Moduł empiryczny dla branży ochrona środowiska
Forma realizacji	Konwersatorium stacjonarne	Szkolenie e-learningowe	Praktyka w wybranych przedsiębiorstwach
Czas realizacji	40 godz.	30 godz.	10 dni w Polsce + do 6 dni w krajach UE
Grupa/grupy	Wszystkie grupy	Grupy z ochrony środowiska	Ochrony środowiska
			Inżynierii środowiska i melioracji
			Geologicznych
			Architektury krajobrazu
			...
			...

Tabela 5. Przykładowy program praktyk dla nauczycieli przedmiotów zawodowych z branży budowlanej

	Moduł szkoleniowy wszystkich branż	Moduł e-learningowy dla branży budowlanej	Moduł empiryczny dla branży budowlanej ²⁸
Forma realizacji	Konwersatorium stacjonarne	Szkolenie e-learningowe	Praktyka w wybranych przedsiębiorstwach
Czas realizacji	40 godz.	30 godz.	10 dni w Polsce + do 6 dni w krajach UE
Grupa/grupy	Wszystkie grupy	Grupy z branży budowlanej	Wykonawstwo
			Obsługa
			Organizacja
			...
			...

²⁸ Zawody budowlane w zależności od składu grupy nauczycieli przedmiotów zawodowych w branży budowlanej

			...
--	--	--	-----

Tabela 6. Przykładowy program praktyk dla nauczycieli przedmiotów zawodowych z branży elektroenergetycznej

	Moduł szkoleniowy wszystkich branż	Moduł e-learningowy dla branży elektroenergetycznej	Moduł empiryczny dla branży elektroenergetycznej
Forma realizacji	Konwersatorium stacjonarne	Szkolenie e-learningowe	Praktyka w wybranych przedsiębiorstwach
Czas realizacji	40 godz.	30 godz.	10 dni w Polsce + do 6 dni w krajach UE
Grupa/grupy	Wszystkie grupy	Grupy z branży elektroenergetycznej	Telekomunikacyjnych
			Mechatronicznych
			Elektronicznych
			Elektrycznych
			Teleinformatycznych

			Energetycznych
--	--	--	----------------